

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КОСТЮКОВА АННА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 346.7:656.615(477)

**ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ТЕАТРАЛЬНО-КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Спеціальність 12.00.04 – господарське право;
господарсько-процесуальне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у навчально-науковому Інституті права імені князя Володимира Великого ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Науковий керівник доктор юридичних наук
Олюха Віталій Георгійович,
провідний науковий співробітник відділу
господарсько-правових досліджень проблем
економічної безпеки Інституту економіко-правових
досліджень Національної академії наук України.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Степанова Тетяна Валеріївна,
завідувач кафедри конституційного права та
правосуддя Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова;

кандидат юридичних наук, доцент
Будурова Ганна Миколаївна,
доцент кафедри господарського права і процесу
Національного університету
«Одеська юридична академія».

Захист відбудеться 22 грудня 2020 року о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий 20 листопада 2020 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г. О. Ульянова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стрімке зростання питомої ваги сфери послуг є однією з головних закономірностей розвитку сучасної економіки. Послуги охоплюють широке коло видів діяльності, спрямованих на забезпечення потреб суспільства. Вагомий обсяг послуг виникає у сфері театральнo-концертної діяльності (далі – ТКД). Така діяльність асоціюється із зростанням творчої ініціативи громадян, виникненням нових театрів, концертних організацій, творчих колективів, окремих артистів-виконавців. З'явилися нові типи споживачів і замовників професійного мистецтва (особливо сценічних його видів), які будують свої відносини з творчими діячами на ринкових принципах. Розширюються та ускладнюються організаційні аспекти, пов'язані з виробництвом театральнo-концертного продукту.

Попри це, правове забезпечення ТКД не має програмно-системного характеру. Правові засоби у сфері театральнo-концертних послуг не враховують особливостей даного виду діяльності, що призводить до неефективного витрачання бюджетів коштів на різних рівнях, порушення прав авторів, стагнації проблем національної культури та різноманітних господарських зловживань. До того ж, держава згортає свій вплив на сферу культури, залишаючи ринковим механізмам навіть ТКД, яка здатна впливати на формування національних цінностей та слугувати елементом національного культурного розвитку.

Окремим питанням організаційно-правового забезпечення державної діяльності у сфері культури приділяли увагу І. Г. Ігнатченко, Б. А. Пережняк, В. І. Малімон, А. В. Зайцева, В. В. Карлова, О. О. Євсєєва та деякі інші вчені. Цивілістичний погляд на проблематику представлено такими дослідниками, як О. О. Корбут, К. В. Москаленко, О. М. Морозова, Ю. Ю. Нерода, Д. М. Сирота, М. В. Севостьянов, Ю. В. Романець, В. А. Пісчіков та інші. Фінансово-економічне й організаційне забезпечення діяльності закладів культури досліджено в роботах науковців сфери економіки та маркетингу (І. О. Рєвак, І. І. Маслікова, С. П. Кучін, Є. Л. Ігнат'єва та ін.), педагогіки, мистецтвознавства та державного управління (Л. К. Абрамов, О. І. Буркін, М. М. Поплавський, С. В. Яблунівський та ін.).

На жаль, господарсько-правові механізми здійснення ТКД в нашій державі залишаються поза увагою галузевої правової науки. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба в переосмисленні на господарсько-правовому рівні механізму здійснення ТКД в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Плану імплементації актів законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності, відповідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 213-р «Про затвердження плану заходів з виконання

Програми діяльності Кабінету Міністрів України, Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” та плану наукових досліджень ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» на 2014–2018 рр. за темою «Теоретико-методологічні засади становлення української державності і соціальна практика: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми» (державний реєстраційний номер 0113 U 007698).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є визначення правової природи відносин у сфері ТКД, вирішення проблем правового регулювання театральних концертних послуг в Україні, що надаються суб’єктами господарської діяльності у галузі культури, обґрунтування можливих шляхів їх розв’язання, а також визначення напрямів вдосконалення господарсько-правового механізму стимулювання ТКД в Україні. Для досягнення зазначеної мети були поставлені такі **завдання:**

визначити місце та роль господарського права у державному регулюванні ТКД як напряму забезпечення культурно-духовних потреб суспільства;

виявити ознаки, притаманні театральним концертним послугам як об’єкту господарського права;

класифікувати коло об’єктів і суб’єктів правовідносин у сфері ТКД;

визначити особливості механізмів державного впливу на розвиток театральних концертних справ в зарубіжних країнах і в Україні, владні рішення щодо збалансування публічних та приватних інтересів при забезпеченні культурних потреб населення;

обґрунтувати існуючі форми та способи матеріального й організаційного забезпечення (підтримки) виробників культурного продукту, а також з’ясувати співвідношення власної комерційної та некомерційної господарської діяльності суб’єктів ТКД, що мають статус неприбуткових організацій;

розкрити співвідношення приватно-правових і публічно-правових відносин, пов’язаних з провадженням ТКД, їх відповідність сучасним суспільним потребам та інтересам;

встановити особливості господарсько-правового забезпечення гастрольних заходів, ведення квиткового господарства вітчизняних театральних концертних організацій;

визначити напрями удосконалення функціонування державних і громадських інституцій у сфері ТКД, підвищення ефективності підтримки ТКД з боку влади, бізнесу та громадянського суспільства;

сформулювати пропозиції щодо гармонізації національного законодавства в досліджуваній сфері діяльності.

Об’єктом дослідження є сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі організації та здійснення ТКД в Україні.

Предметом дослідження є господарсько-правове регулювання ТКД в Україні.

Методи дослідження. У дослідженні використано систему різних методів і прийомів наукового пізнання. Серед них основна роль належить діалектичному, формально-юридичному і формально-логічному методам, за допомогою яких досліджуються: правова природа ТКД, її роль та місце у системі господарського законодавства, суспільне значення з точки зору участі в соціально-економічних процесах (підрозділи 1.1, 1.2, 2.3, 2.4, 3.1), сучасний стан і специфіка організаційно-майнової підтримки (стимулювання) ТКД в Україні та світі, особливості державно-правового впливу на розвиток правовідносин у цій сфері (підрозділи 1.2, 2.4), джерела правового регулювання ТКД в Україні, співвідношення загальних і спеціальних норм права у цій сфері (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2), а також особливості реалізації ідеї збалансування публічних і приватних інтересів у специфічних умовах правового режиму ТКД (підрозділи 1.2, 2.3, 2.4).

Досягненню мети дослідження сприяло також комплексне застосування етимологічного, телеологічного, семантичного та системного методів аналізу правових норм, зокрема при з'ясуванні, систематизації та класифікації об'єктів і суб'єктів правовідносин щодо здійснення ТКД, особливостей їх залучення до організаційно-господарських та виробничо-господарських процесів у цій сфері (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1).

За допомогою статистичного та аксіологічного методів було здійснено аналіз ефективності ТКД в Україні, з'ясовано рівень забезпечення суспільних потреб і значимість цієї діяльності для культури та економіки країни, а також запропоновано шляхи вдосконалення господарсько-правового регулювання ТКД (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 3.1, 3.2, 3.3).

Теоретичну основу дослідження становлять, окрім наведених, наукові праці таких вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі, передусім, господарського права, а також цивільного, фінансового права, державного управління та економіки, як В. Б. Авер'янов, О. О. Аузан, О. А. Беляневич, Д. В. Борисенко, М. І. Брагінський, О. М. Вінник, О. П. Віхров, Г. В. Дмитренко, О. В. Жилінкова, Д. В. Задихайло, Г. Л. Знаменський, Л. Г. Иванова, О. С. Іоффе, В. М. Коцупей, Т. І. Кремешна, Л. В. Криволапова, В. К. Мамутов, О. М. Мельник, Л. В. Мигалюк, К. В. Москаленко, С. А. Наумова, В. С. Мілаш, О. М. Олейник, В. Г. Олюха, Г. В. Піньковська, О. П. Подцерковний, В. С. Рижиков, Т. Ромат, Н. А. Саніахметова, О. Ф. Скакун, С. А. Судариков, Є. О. Суханов, Н. І. Фединець, Ш. М. Флінн, Є. О. Харитонов, А. І. Черемнова, А. В. Чучковська, І. І. Шпуганич, В. С. Щербина та деякі інші.

Нормативно-правову основу дослідження склали законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти України, а також окремі міжнародні нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини у сфері ТКД.

Емпіричну основу дослідження склали статистичні дані Державної служби статистики України, інформаційні довідки таких органів державної влади, як Рахункова палата України, Державна аудиторська служба України,

Міністерство культури України, Антимонопольний комітет України, а також звітні дані окремих господарюючих організацій, що діють у сфері ТКД.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що пропонується дисертація є першим комплексним дослідженням господарсько-правової природи та змісту ТКД, особливостей її правового регулювання в Україні, значення належного правового забезпечення ТКД для сталого розвитку суспільства. На підставі дослідження отримано такі основні результати:

уперше:

визначено ТКД як процес надання на систематичній і професійній основі послуг у сфері творчості, мистецтва та розваг, що мають вартісний характер і спрямовані на досягнення наступних економічних та соціально-значущих результатів: задоволення суспільних потреб у відпочинку, духовному та інтелектуальному збагаченні, емоційному насиченні; розширення господарських зв'язків розважальної індустрії (готельний бізнес, туризм, парки відпочинку) з іншими галузями економіки; активізація інвестицій у сферу культури; розширення міжнародних економічних відносин з приводу ТКД; стимулювання розвитку творчості, української мови, культурно-благодійницького руху тощо;

доведено господарсько-правову природу ТКД, позаяк в основі норм відповідних законодавчих і підзаконних актів лежать господарсько-правові вимоги щодо створення та фінансування театральних-концертних організацій, порядку їх матеріально-технічного забезпечення, одержання та використання доходів від господарської діяльності, застосування рекламних матеріалів, дотримання правил експлуатації споруд, інженерних систем і систем оповіщення, положення про авторські та суміжні права, захист прав споживачів тощо;

обґрунтовано потребу запровадження нормативного критерію, за яким уповноважені органи державної влади повинні диференціювати заходи необхідної соціально-економічної підтримки суб'єктів господарювання в галузі культури та запобігати спотворенню економічної конкуренції, попереджати «перехресне субсидювання» бюджетними коштами комерційної (неосновної) діяльності господарюючих суб'єктів у сфері шоу-бізнесу, зокрема встановленням, що розмір державної матеріальної підтримки для покриття витрат на повсякденну діяльність театральних чи концертних організацій не має перевищувати 80 % від собівартості наданих послуг;

обґрунтовано перспективні заходи відповідальності виконавця та/або організатора культурно-видовищного заходу, які потребують закріплення в законодавстві: за непроведення театального чи концертного заходу, його проведення із запізненням, неузгоджену зміну місця проведення; за виконання репертуару під фонограму; за недодержання обсягу концертної програми чи програми мовлення; за погану організацію пропускового режиму, що спричинило несвоєчасний доступ глядача до концертного залу;

за незабезпечення належного рівня безпеки (служба охорони, протипожежні заходи) тощо;

удосконалено:

відмежування термінів «театральна діяльність» і «театральна справа», з розумінням першого терміну як ремесла (внутрішня складова) та як комплексного явища, що носить не лише мистецький, але й організаційно-господарський, науково-освітній та інші прояви (зовнішня складова); а другого – як комплексу заходів (управлінських, інформаційних, просвітницьких та ін.), що забезпечують здійснення театральної діяльності, просування кращих зразків театального мистецтва, створюють умови для розвитку театральної творчості, професійної освіти, науки, театральної журналістики, видавничої, музейної та архівної діяльності з історії, теорії та практики театального мистецтва;

класифікацію форм матеріальної підтримки професійної діяльності у сфері ТКД: 1) державна, 2) з приватних джерел, 3) через державно-приватне партнерство, 4) власні надходження культурних закладів, творчих колективів, художніх організацій. Це дозволило провести внутрішню диференціацію кожної з цих форм: за територіальною ознакою (державний, місцеві бюджети); за способом надання (пряме та непряме фінансування, як-от: надання кредитних чи податкових пільг, грантів, субсидювання окремих проєктів, нефінансова підтримка, меценатство, благодійництво, спонсорська допомога, створення ендаумент-фондів, благодійних фондів, через творчі асоціації, громадські інститути культури тощо); за суб'єктивним критерієм (індивідуальні, колективні, національні та міжнародні фонди чи організації); за видами діяльності (основні – публічне виконання та показ театральних вистав, концертних виступів, циркових програм на власних сценах і на гастролях, організація мистецьких фестивалів, реалізація квитків тощо, та додаткові – прокат сценічних костюмів, надання в оренду приміщень та ін.); за спрямованістю на отримання прибутку;

обґрунтування подвійного характеру публічного виконання творів як об'єкту права інтелектуальної власності (симбіоз авторських прав виконавця та суміжних прав), а також ролі особистих немайнових прав для успішності театально-концертної діяльності, особливостей їх включення до сфери господарських інтересів;

підходи до розмежування правового статусу суб'єктів надання театально-концертних послуг на типових (юридично відокремлені організації та індивідуальні підприємці) та нетипових суб'єктів господарських правовідносин у цій сфері (колективні, що діють в якості структурних одиниць іншого господарюючого суб'єкта, та індивідуальні);

погляди на потреби гармонізації господарсько-правового та податкового регулювання некомерційної діяльності у контексті ТКД, зокрема позначенням у Законах України «Про культуру» та «Про театри і театральну справу» меж,

в яких театральні-концертні організації вважатимуться неприбутковими з відповідним режимом оподаткування;

розуміння подвійної правової природи квитка на розважальний захід – як форми договору про надання послуг та як фіскального документу;

дістали подальшого розвитку:

ознаки театральні-концертних послуг як одного з об'єктів правовідносин ТКД, серед яких: фактична і юридична одночасність їх надання та споживання; безпосередній зв'язок з конкретним надавачем послуг; їх матеріальна невідчутність, тобто відсутність уречевленого результату; одиничність форм їх створення та відтворення (надання), а також доступність для масового споживання; спрямованість на задоволення духовних, освітньо-естетичних, розважальних та інших культурних потреб населення; їх переважно творчий характер; наявність організаційно-господарської складової, що невід'ємно супроводжує та упорядковує творчу діяльність, маючи основною метою забезпечення відповідного суспільного інтересу;

напрями вдосконалення правового забезпечення ТКД в контексті розширення переліку заходів підтримки галузі культури та мистецтв: з боку великого бізнесу шляхом закріплення порядку створення фондів, зокрема ендаумент-фондів; посилення ролі громадських інститутів у підтримці виконавчих мистецтв в Україні (у т. ч. через моделі відсоткової філантропії, фандрейзингу, краудфандінгу), а також запровадження механізмів суспільного контролю з боку громадських структур за використанням бюджетних і позабюджетних коштів, спрямованих до цієї галузі; пряма державна підтримка гастрольних заходів вітчизняних колективів, що поширюють українську культуру світом; розширення засобів непрямої державної підтримки суб'єктів театральні-концертної діяльності, зокрема через впровадження системи податкових пільг для певної категорії закладів, надання гарантій при отриманні банківських кредитів, інформаційний супровід; удосконалення правових механізмів майнової відповідальності надавачів неякісних театральні-концертних послуг перед споживачами тощо.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки і рекомендації можуть бути використані:

у науково-дослідній роботі – з метою подальшого дослідження засобів господарсько-правового стимулювання розвитку ТКД;

у навчальному процесі – для викладання курсів «Господарське право», «Цивільне право», «Право інтелектуальної власності», при розробці методичних рекомендацій, коментарів, навчальних посібників;

у нормотворчій та правозастосовній діяльності – для вдосконалення чинного законодавства у галузі культури, зокрема Господарського, Цивільного та Податкового кодексів України, законів України «Про культуру», «Про гастрольні заходи в Україні», «Про театри та театральну справу» тощо.

Апробація результатів дисертації. Теоретичні положення, висновки та пропозиції, викладені в дисертації, обговорювались на міжфакультетському семінарі навчально-наукового Інституту права імені князя Володимира Великого ПрАТ «ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління персоналом”» та були предметом доповідей і обговорень на науково-практичних конференціях, зокрема: на міжнародних науково-практичних конференціях: «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права» (Одеса, 30 листопада 2012 р.), «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (м. Запоріжжя, 21–22 червня 2019 р.), «Правові умови сприятливого бізнес-клімату: досвід Німеччини та України» (Одеса, 27 червня 2019 р.).

Публікації авторки за темою дослідження. Основні теоретичні положення та висновки дисертаційної роботи викладено у п'ятьох статтях, з яких три опубліковано в наукових фахових виданнях України, одна – у періодичному науковому виданні іншої держави, а також у трьох тезах доповідей на наукових та науково-практичних конференціях.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (291 найменування). Загальний обсяг роботи становить 251 сторінку, з яких список використаних джерел – 34 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертаційного дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами і темами, визначено мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано його методологічну, нормативну та емпіричну основи, розкрито наукову новизну, наведено відомості про апробацію та публікації результатів дисертації.

Перший розділ «Теоретичні засади господарсько-правового регулювання театральнo-концертної діяльності в Україні» складається з трьох підрозділів, в яких розкривається господарсько-правова природа ТКД, надано її економічну характеристику, проаналізовано стан державної участі та роль ринкових механізмів у забезпеченні ТКД в Україні, а також визначено сучасну проблематику її правового регулювання.

У **підрозділі 1.1. «Поняття та значення театральнo-концертної діяльності як предмету господарсько-правового регулювання»** розглядається сутність правовідносин, що існують у сфері ТКД, досліджується соціальний та економічно значущий зміст цієї діяльності для суспільства, що дозволило визначити предмет господарсько-правового регулювання ТКД.

З'ясовано, що господарювання у сфері ТКД поєднує в собі як некомерційну складову (основні послуги державних і комунальних закладів), так і підприємництво (основні та додаткові послуги, що надаються приватними

зкладами культури чи самостійними творчими колективами) в цілому або за окремими видами господарювання, визначеними законодавством.

Обґрунтовано тезу про існування підстав розглядати досліджувану сферу діяльності як самостійну галузь економіки, яка поєднує в собі комерційну та некомерційну складові господарювання.

Пропонується авторське визначення театральної діяльності як відносин різноманітних суб'єктів театральної діяльності з приводу створення та/чи публічної демонстрації (виконання) творів театрального мистецтва за плату чи безоплатно – у передбачених законом чи договором випадках, їх поширення та збереження, а також забезпечення умов для розвитку театральної творчості. Театральна ж справа визнається комплексом заходів (управлінських, інформаційних, просвітницьких та ін.), що забезпечують здійснення театральної діяльності, пропаганду кращих зразків театрального мистецтва, створюють умови для розвитку театральної творчості, професійної освіти, науки, театральної журналістики, видавничої, музейної та архівної діяльності з історії, теорії та практики театрального мистецтва.

Запропоновано усунути тотожність в тлумаченні наведених понять, що дозволить впровадити в законодавчий обіг не лише елемент відплатності театральних послуг, але й розуміння сфери театру як комплексу організаційно-господарських та інших дій, що мають важливе значення в забезпеченні повсякденного існування цього виду мистецтва для суспільства.

У підрозділі 1.2. «Державно-правовий вплив на театрально-концертну діяльність» розглядається сучасний стан державного впливу на ТКД в Україні. Цей вплив, з одного боку, характеризується звуженням обсягу регулювання культурологічних процесів та зменшенням рівня їх матеріальної підтримки, а з іншого – орієнтацією на саморегульовану дію ринкових механізмів, які в умовах трансформаційних процесів і соціокультурних викликів недостатньою мірою виконують властиві їм економічні функції. Як наслідок, театральні та концертні структури змушені розраховувати на недержавну фінансову допомогу та доходи від власної господарської діяльності, що підвищує вимоги до менеджменту у використанні наявної матеріально-технічної бази відповідних закладів, залученні та розподілі фінансових ресурсів, але також і до гнучкості відповідного правового регулювання у цій галузі.

Встановлено потребу стратегічної зміни державної культурної політики в напрямку конкретизації обов'язків влади стосовно ресурсного забезпечення відповідних закладів культури, а також щодо розроблення координаційних правил залучення приватного сектору до створення театрально-концертного розмаїття в державі, із законодавчим закріпленням гарантій для учасників таких правовідносин.

Проблеми апріорної неприбутковості ТКД і наявності матеріальних втрат при наданні концертних послуг, що являють собою суспільні блага, яким властиві «невиключеність» та «неконкурентність», передбачають

таку підтримку сценічних видів мистецтва з боку держави: випереджаюче бюджетне фінансування порівняно з динамікою доходів від власної господарської діяльності; впровадження «загального» та «спеціального» оподаткування на потреби культури; заохочення благодійництва та будь-яких різновидів філантропічної підтримки театральньо-концертної галузі, зокрема через надання широких телекомунікаційних можливостей тощо; субсидування через систему грантів (згідно з відповідними державними програмами), а також заохочення приватного сектору до грантової підтримки сценічних мистецтв; гарантії захисту прав авторських і суміжних прав у сфері сценічних мистецтв та ін.

Обгрунтовано економічний стимул для суб'єктів постачання театральньо-концертних послуг – шляхом їх повного або часткового перетворення з суспільно-корисних благ на продукцію для особистого вжитку, за яку сплачуються гроші (гонорар артиста, сценариста, організатора концерту чи театрального фестивалю тощо). Плідним середовищем для появи різноманітних інновацій, які сприятимуть вирішенню господарських завдань суб'єктами ТКД, виступатиме їх саморегулювання за допомогою недержавних інститутів.

Запропоновано класифікацію форм матеріальної підтримки професійної діяльності у досліджуваній сфері за різними критеріями, серед яких найбільш узагальнюючим є критерій джерела походження підтримки.

Підрозділ 1.3. «Нормативно-правове регулювання театральньо-концертної діяльності в Україні» присвячено встановленню системи законодавства, яким регламентується ТКД в Україні.

З'ясовано, що правове регулювання у цій сфері характеризується комплексністю, занадто широким застосуванням підзаконних актів та бланкетних норм, що певною мірою заважає усталеному розвитку галузі.

Водночас доведено господарсько-правовий характер регулювання сфери ТКД, оскільки в основі відповідних законодавчих і підзаконних актів лежать правила та вимоги господарського характеру.

Пропонується доповнити ст. 10 ГК України визначенням культурної політики держави як одного із основних напрямів державної економічної політики, який має полягати у сприянні розвитку художньої творчості, мистецтв, сфери дозвілля та інших елементів культурного буття. Запропоноване доповнення має на меті проголосити необхідність реалізації засобів державної політики у сфері, де поєднуються культурні та економічні інтереси суспільства і держави, а також юридично закріпити певні стратегічні вимоги національного законодавства щодо такої реалізації.

У другому розділі – **«Основні змістовні елементи господарських правовідносин щодо здійснення театральньо-концертної діяльності»**, що складається з чотирьох підрозділів, розглядається суб'єктно-об'єктний склад

ТКД, зміст і складові елементи правовідносин, що виникають у зв'язку з провадженням цієї діяльності.

У *підрозділі 2.1. «Об'єкти правовідносин щодо здійснення театральньо-концертної діяльності»* проаналізовано ознаки театральньо-концертних послуг як об'єкта досліджуваних відносин.

Розкривається господарсько-правова природа об'єктів правовідносин у сфері ТКД і диференціюється їх коло, що дозволяє полегшити пошук та обрання механізмів впливу, правовий захист об'єктів відповідних прав за допомогою методів господарсько-правового регулювання.

З точки зору використання в ТКД об'єкти правовідносин узагальнено поділено на матеріальні та нематеріальні об'єкти. Серед останніх виділено: а) послуги, серед яких: ті, що надаються театральними і концертними закладами, організаціями, колективами, окремими виконавцями для задоволення культурно-духовних потреб споживачів (характеризуються одиничністю форм їх створення та відтворення (надання)); посередницькі, у т. ч. агентські (діяльність продюсерів, антрепренерів, імпресаріо, промоутерів); б) результати творчої діяльності (драматичні, музичні, хореографічні, аудіовізуальні та інші твори; їх сценічне виконання (в комплексному поєднанні, з обробкою або без неї); створення відеограм, фонограм; програми (передачі) організацій мовлення); в) майнові права авторів, виконавців, виробників фонограм, відеограм, програм (передач) мовлення (полягають у наданні дозволів на використання результатів їх творчої діяльності, визначенні способів використання, забороні використання, отриманні матеріальної винагороди за їх використання або внаслідок відчуження); та г) особисті немайнові права, які можуть належати лише авторам і виконавцям (визнання авторства, пригадування імені автора та/чи виконавця, обрання псевдоніму, збереження цілісності твору, вимагання якісного запису виконання та ін.).

Обґрунтовується подвійний характер публічного виконання творів у якості об'єкта прав інтелектуальної власності (симбіоз авторських прав виконавця та суміжних прав), а також ролі особистих немайнових прав для успішності театральньо-концертного господарювання, особливостей їх включення до сфери господарських інтересів.

Поряд із майново-господарськими, розкривається організаційно-господарський характер дій надавачів послуг у сфері театрального та концертного бізнесу, що полягає зокрема у вимогах щодо виконання завдань культурного, просвітницького, дозвілєвого, мовного, безпекового та іншого характеру. Узгодження приватних і публічних інтересів у процесі вироблення та споживання результатів (благ) ТКД визнано необхідним орієнтиром правового забезпечення у цій сфері.

У *підрозділі 2.2. «Суб'єкти правовідносин щодо здійснення театральньо-концертної діяльності»* визначається та конкретизується організаційно-правове розмаїття учасників правових відносин у сфері ТКД в контексті

господарсько-правової доктрини. Внаслідок цього авторкою виокремлено та досліджено три групи учасників досліджуваних правовідносин на підставі критерію ступеня задіяння у створенні театральньо-концертного продукту: класифікацію учасників правовідносин ТКД за критерієм ступеня задіяння в створенні театральньо-концертного продукту: 1) суб'єкти, що надають театральньо-концертні послуги споживачам завдяки власним актам творчовиробничої поведінки (театральні та концертні установи, клуби, професійні та непрофесійні творчі колективи, автори, окремі виконавці (артисти) тощо); 2) суб'єкти, що сприяють наданню театральньо-концертних послуг (замовники послуг, інвестори, агенти-посередники, організатори, студії запису, телерадіокомпанії – організації мовлення, рекламні компанії, квиткові агентства, організації колективного управління авторськими та суміжними правами тощо); 3) суб'єкти, що не беруть безпосередньої участі у провадженні театральньо-концертної діяльності (споживачі послуг, засновники суб'єктів господарювання у сфері шоу-бізнесу, органи влади, що регулюють відповідні відносини, виконують контролюючі, фіскальні функції тощо). Підкреслено, що окремі суб'єкти цих правовідносин можуть належати до більш ніж однієї групи.

Суб'єктів господарювання у сфері ТКД поділено на типових і нетипових. Останні (структурні одиниці іншого господарюючого суб'єкта та фізичні особи) у зв'язку з відсутністю державної реєстрації в якості господарюючого суб'єкта та певної організаційно-правової форми, володіння відокремленим майном, охарактеризовано як такі, що наділені обмеженим обсягом господарсько-правової компетенції. Це пояснюється їх залученням (як правило, на систематичній основі) до процесів створення відповідного творчого продукту. Правовідносини з приводу виробництва театральньо-концертної продукції за участю вказаних осіб кваліфікуються як господарсько-правові, позаяк мають сутнісний зв'язок з господарською діяльністю.

У **підрозділі 2.3. «Приватно-правові складові правовідносин щодо здійснення театральньо-концертної діяльності»** досліджується правова природа та зміст приватних інтересів суб'єктів правовідносин у сфері ТКД, які виявляються у встановленні взаємних прав та обов'язків у договірних і позадоговірних зв'язках. Різновидами перших визнано:

– договори про надання оплатних послуг виконавцями, режисерами, композиторами, хореографами та ін.; договори про надання послуг технічно-забезпечувального характеру (світло- та звуко-забезпечення, виготовлення декорацій, конструктивну побудову та/або художнє оформлення сцени тощо) для проведення культурно-видовищних заходів; договори про надання організаційних, у т. ч. агентських, продюсерських та інших посередницьких послуг щодо організації концертних виступів, конкурсів, театральних вистав, фестивалів тощо;

– договори про створення та управління ендаумент-фондом, що укладаються між благодійником (громадянином чи організацією), управителем (банком чи небанківською фінансовою установою) та отримувачем доходів (відповідним закладом чи установою у галузі культури);

– авторські та ліцензійні договори, що укладаються між виробниками творчої продукції та її замовниками, набувачами та/або управителями майновими правами (ОКУ) про створення продуктів творчої діяльності на замовлення, передачу виключних майнових прав та/або прав на використання об'єкта права інтелектуальної власності;

– договори комерційної концесії (франчайзингу), спрямовані на побудову комерційних мереж з надання культурно-розважальних послуг;

– інші договори (виробництво і продаж сувенірної продукції, квітів, прокат і продаж сценічних костюмів, реквізиту й обладнання, організація харчування тощо), в тому числі щодо господарського забезпечення (з комунальних послуг та енергозабезпечення, банківського обслуговування, оренди тощо).

Досліджено позадоговірні правовідносини у сфері ТКД: зобов'язання з публічної обіцянки нагороди (премії) за результатами конкурсу (шоу-проекту); зобов'язання творчих спілок щодо їх участі в культурно-мистецьких заходах, творчих конкурсах, вечорах, фестивалях, у заходах з соціального захисту членів спілок, підтримання професійного рівня творчих працівників, створення комунікативного мистецького середовища тощо.

У *підрозділі 2.4. «Публічно-правові складові правовідносин щодо здійснення театральнo-концертної діяльності»* встановлено, що публічно-правові складові відносин у цій сфері діяльності характеризуються направленістю на реалізацію суспільних інтересів, підтриманих державою, та проявляються в реалізації організаційно-владного інтересу між відповідними культурними закладами (установами, організаціями) та їх засновниками, а також у наділенні органів державної та місцевої влади господарською компетенцією стосовно виконання дозвільних, контрольнo-наглядових та інших функцій щодо суб'єктів господарювання у сфері театральнo-концертних послуг. Серед них: легалізація суб'єктів, що мають намір здійснювати театральну та концертну діяльність; видача охоронних свідоцтв на об'єкти авторського права; депонування авторських творів та об'єктів суміжних прав; майново-фінансова підтримка ТКД за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів; державний фінансовий контроль правомірності, ефективності та ощадливості використання публічних фінансів організаціями, що провадять господарську діяльність у сфері виконавчих мистецтв; адміністрування податків, зборів, платежів, у т. ч. контроль за дотриманням вимог податкового законодавства цими суб'єктами та примус до його виконання; сприяння економічній конкуренції та захисту прав споживачів у сфері шоу-бізнесу.

Останні з наведених елементів публічно-правових відносин потребують додаткового практичного удосконалення:

- розмежування заходів необхідної соціально-економічної підтримки суб'єктів господарювання в галузі культури та можливого спотворення чесної економічної конкуренції такою підтримкою з боку органів публічної влади через встановлення нормативного критерію (чи їх низки), за яким таке розрізнення має чітко простежуватися, у т. ч. органами АМКУ;

- недопущення «перехресного субсидювання» бюджетними коштами комерційної (неосновної) діяльності господарюючих суб'єктів у сфері ТКД, яка здійснюється ними одночасно з основною некомерційною діяльністю, щодо якої надається державна підтримка;

- реалізації прав громадян на дієвий захист порушених прав та інтересів у галузі надання театральних концертних послуг (повернення вартості квитків (повне або часткове), відшкодування проїзду до місця проведення заходу, відшкодування інших матеріальних чи моральних збитків постраждалих споживачів відповідних послуг) шляхом усунення фактичної та юридичної «розмитості» у розумінні їх якості.

Автором надано відповідні пропозиції щодо правового удосконалення окреслених аспектів відносин у сфері ТКД (серед них: встановлення нормативного критерію, за яким уповноважені органи державної влади розрізнятимуть заходи необхідної соціально-економічної підтримки суб'єктів господарювання в галузі культури та можливого спотворення чесної економічної конкуренції такою підтримкою з боку органів публічної влади; чіткий розподіл рахунків, субрахунків та статей надходжень і витрат для окремого обліку комерційної та некомерційної діяльності суб'єкта господарювання, з урахуванням обсягу раніше наданої державної підтримки; закріплення в законодавстві переліку показників неякісної організації та надання театральних концертних послуг, що тягнуть відповідальність виконавця та/або організатора культурно-видовищного заходу) та визначено напрями подальших економіко-правових досліджень з порушеної проблематики.

Третій розділ «Правове регулювання окремих складових відносин щодо здійснення театральних концертних діяльності» складається з трьох підрозділів, присвячених правовому аналізу особливостей господарсько-правового забезпечення гастрольних заходів і додаткових послуг, що надаються театральними концертними закладами окрім основної діяльності, порядку обліку та використання одержаних коштів, а також визначаються напрями (заходи) підвищення ефективності ТКД закладів соціально-культурної сфери в Україні.

У підрозділі 3.1. «Господарсько-правове забезпечення організації і проведення гастрольних заходів» розглядається стан гастрольної діяльності вітчизняних колективів, яка, незважаючи на її позитивну динаміку останніми роками, потребує пріоритетної уваги з боку органів влади та ефективної

організаційно-економічної підтримки (особливо на внутрішньо-державному рівні) у способи дольової фінансової участі, залучення на економічно привабливих умовах до організаційних процесів представників бізнесу, некомерційних організацій тощо.

Визначаються проблеми невідповідності окремих положень підзаконних нормативно-правових актів оновленому законодавству України щодо проведення гастрольних заходів та дозвільного документування у сфері господарської діяльності (зокрема, щодо вимог про отримання відповідного свідоцтва, не передбаченого чинними законами України); певної суперечності спеціального законодавства у цій сфері та податкового законодавства України (зокрема в частині справляння збору за проведення гастрольних заходів); потреби впровадження норми про повернення збору за проведення гастрольних заходів шляхом втілення прозорого механізму розподілу отриманих коштів на підтримання та розвиток національного культурного продукту; необхідності чіткого законодавчого розподілу гастрольних заходів – на комерційні і такі, що проводяться з благодійною метою тощо.

Запропоновано удосконалене визначення гастролей і гастрольних заходів, їх диференціацію: за територіальною ознакою – на регіональні, міжрегіональні та закордонні; за метою спрямування доходів – на комерційні та благодійні.

У **підрозділі 3.2. «Порядок ведення квиткового господарства та окремі особливості правового регулювання додаткової діяльності театральних концертних організацій»** акцентовано увагу на правилах організації та ведення суб'єктами ТКД квиткового господарства. Останнє характеризується тісним зв'язком організації та проведення культурно-видовищних (у т. ч. гастрольних) заходів з господарським порядком документообігу та розуміється як сукупність господарських операцій виробничо-облікового характеру, пов'язаних із виготовленням, зберіганням, реалізацією квитків на театральні-концертні заходи, їх обліком, інвентаризацією та складанням звітної документації.

Виявлено правові проблеми ціноутворення театральних-концертних організацій (зокрема при веденні квиткового господарства), які призводять, з одного боку, до безконтрольності доходів від комерційної діяльності цих організацій, незалежно від форм власності, а з іншого – до безпідставного виключення деяких з них з Реєстру неприбуткових установ та організацій, нарахування податкових зобов'язань, застосування штрафних санкцій. У зв'язку з цим запропоновано доповнення до Законів України «Про культуру» та «Про театри і театральну справу», які дозволять гармонізувати в спеціальних законах щодо культурної діяльності господарські й податкові підходи до некомерційної діяльності, чіткіше визначити неприбуткові інституції в галузі культури (у т. ч. театральних і концертних організацій).

У **підрозділі 3.3. «Проблеми правового забезпечення та напрями вдосконалення господарсько-правового регулювання театральної та**

концертної діяльності в Україні» встановлюється, що відносини у галузі ТКД перебувають під суттєвим тиском податкового, трудового, бюджетного законодавств України, якими не враховуються особливості надання концертних, циркових, клубних та інших послуг. Це призводить до обмеженості чинного набору правових заходів і стимулів для підтримки та розвитку культури й мистецтва, відсутності суттєвих економічних стимулів для благодійників і дієвих механізмів запровадження інвестицій у культурну галузь.

Визначаються напрями системної реформи правового забезпечення діяльності інституцій соціально-культурної сфери в Україні, серед яких: розширення комплексу економічних стимулів для підтримки галузі; формування нових і підсилення ролі наявних громадських інститутів для підтримки виконавчих мистецтв; чітке програмування направлення бюджетних коштів на підтримку гастрольних заходів вітчизняних колективів; розширення засобів непрямої державної підтримки суб'єктів театраль-но-концертної діяльності; залучення національних творчих спілок до процесів підвищення кваліфікації працівників сфери культури, захисту їх майнових і немайнових прав; удосконалення майнової відповідальності надавачів неякісних театраль-но-концертних послуг тощо.

ВИСНОВКИ

У дисертації визначено особливості господарсько-правового регулювання ТКД в Україні та перспективи державної економічної політики у цій сфері, сформульовано пропозиції щодо удосконалення законодавства в цій сфері. Основні результати дослідження відображено у таких основних висновках.

1. Театральна та концертна діяльність є предметом господарсько-правового регулювання і має розглядатись як специфічна самостійна галузь економіки, пов'язана з наданням на систематичній і професійній основі послуг у сфері творчості, мистецтва та розваг, що мають вартісний характер і спрямовані на досягнення економічного й соціально-значущого результатів, серед яких: задоволення суспільних потреб у відпочинку, духовному та інтелектуальному збагаченні; розширення господарських зв'язків розважальної індустрії з іншими галузями економіки; активізація інвестицій у сферу культури; розширення міжнародних економічних стосунків; стимулювання розвитку творчості, української мови, культурно-благодійницького руху тощо.

2. Термін «театральна діяльність» є ширшим за термін «театральна справа». Розмежування цих понять дозволяє ввести в законодавчий обіг не лише елемент відплатності театральних послуг, але й комплексне розуміння сфери театральної діяльності.

3. Сукупність приватно-правових і публічно-правових аспектів театраль-но-концертної діяльності вимагає комплексного вирішення проблем галузі на підставі підвищення ефективності правової охорони, захисту майнових

прав надавачів відповідних послуг та їх споживачів, а також вдосконалення дозвільних, контрольно-наглядових та інших функцій держави стосовно суб'єктів господарювання у сфері театральних-концертних послуг.

4. Особисті немайнові права виконавців та інших виробників театральних-концертного продукту підлягають включенню до сфери господарських інтересів, оскільки мають вплив на успішність театральних-концертного бізнесу.

5. Стратегія державної культурної політики щодо ТКД підлягає цілеспрямованим змінам у напрямку створення чітких правил формування відносин між владою, бізнесом та громадянським суспільством у галузі культури, з одночасним усуненням держави від ручного управління сферою ТКД.

6. Проблема «невключеності» та «неконкурентності» концертних послуг як суспільних благ не припускає повного усунення держави від підтримки сценічних видів мистецтва та передбачає таку підтримку, зокрема через сприяння гармонійному співіснуванню суспільного виробництва та невиробничого споживання.

7. З метою покращення якості організації та надання театральних-концертних послуг чинне законодавство України потребує закріплення переліку відповідних показників (зокрема, непроведення театральних чи концертних заходів, його проведення із запізненням, неузгоджена зміна місця проведення, виконання репертуару під фонограму, недодержання обсягу концертної програми чи програми мовлення, погана організація пропускового режиму (що спричинило несвоєчасний доступ глядача до концертного залу), незабезпечення належного рівня безпеки тощо), що уможливить більш дієвий захист прав споживачів цих послуг.

8. Необхідна соціально-економічна підтримка суб'єктів господарювання у галузі культури з боку органів публічної влади та захист економічної конкуренції при бюджетному фінансуванні комерційної (неосновної) діяльності окремих суб'єктів ТКД обумовлюють потребу встановлення нормативного критерію щодо розміру покриття витрат на повсякденну діяльність театральних чи концертних організацій.

9. Проблематика правового регулювання цінової політики театральних-концертних організацій характеризується, з одного боку, безконтрольністю доходів від комерційної діяльності цих організацій, незалежно від форм власності, а з іншого – безпідставністю виключення деяких з них із Реєстру неприбуткових установ та організацій, нарахування податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств, застосування штрафних санкцій і пені з причин неправомірного використання доходів від власної діяльності. Запропоновані дисертантом доповнення до Законів України «Про культуру» та «Про театри і театральну справу» дозволять гармонійно поєднати доктринальні погляди господарського та податкового права на сутність некомерційної

діяльності та чіткіше позначити межі, в яких господарювання інституцій, що діють у галузі культури (у т. ч. театральних і концертних організацій), вважатиметься неприбутковим з відповідним режимом оподаткування.

10. Серед основних заходів з удосконалення господарсько-правового регулювання ТКД в Україні слід відзначити такі: формування нових і підсилення значущості наявних громадських інститутів для підтримки виконавчих мистецтв в Україні, започаткування механізмів контролю з боку громадських структур за використанням бюджетних і позабюджетних коштів, спрямованих до цієї галузі; чітке програмування виділених на потреби культури бюджетних коштів, особливу увагу приділяючи гастрольним заходам, контролю та аналізу ефективності їх використання; розширення засобів непрямой державної підтримки суб'єктів цієї діяльності; наділення органів місцевого самоврядування достатніми юридичними повноваженнями та економічними можливостями для дієвого впливу на розвиток регіонального культурного потенціалу та ін.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових періодичних виданнях:

1. Костюкова А. Деякі аспекти державного регулятивного впливу на економіку театральньо-концертної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 61–67.

2. Костюкова А. Театральньо-концертна діяльність як предмет господарсько-правового дослідження та її значення в сучасних умовах суспільного розвитку. *Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету*. 2018. № 5. С. 50–53.

3. Костюкова А. Законодавчі засади проведення театральньо-концертних заходів на території України: господарсько-правовий аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. № 5. С. 30–34.

4. Костюкова А. О. Щодо господарсько-правового статусу суб'єктів правовідносин у сфері театральньо-концертної діяльності. *Visegrad journal on human rights*. 2019. № 3 (volume 1). Р. 118–125

5. Костюкова А. О. Щодо об'єкту правовідносин у сфері театральньо-концертної діяльності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 1. С. 106–110.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

6. Костюкова А. Законодавчі основи проведення театральних та концертних заходів на території України. *Теоретичні та практичні проблеми*

забезпечення сталого розвитку державності та права : матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.). Т. 2. Одеса, 2012. С. 693–697.

7. Костюкова А. Щодо необхідності забезпечення особливостей законодавчого регулювання театральної та концертної діяльності в Україні. *Юридичні науки: проблеми та перспективи* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 21–22 червня 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 54–56.

8. Костюкова А. Щодо напрямів забезпечення сталого розвитку театральнo-концертної діяльності на економіко-правових засадах. *Правові умови сприятливого бізнес-клімату: досвід Німеччини та України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 27 черв. 2019 р. / гол. ред. колегії: С. В. Ківалов, О. П. Подцерковний. Одеса, 2019. С. 74–76.

АНОТАЦІЯ

Костюкова А. О. Господарсько-правове регулювання театральнo-концертної діяльності. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2020.

Дисертація присвячена дослідженню правовідносин, які виникають у процесі організації театральнo-концертної діяльності та надання театральнo-концертних послуг, що мають на меті задоволення духовних, інтелектуальних, розважальних та інших культурних потреб суспільства.

Основна увага приділена господарсько-правовій природі театральнo-концертної діяльності, з'ясуванню її соціально-економічного змісту. Встановлено, що театральнo-концертна діяльність має розглядатись як самостійна галузь економіки, пов'язана з наданням на систематичній і професійній основі послуг у сфері творчості, мистецтва та розваг, які мають вартісний характер і спрямовані на досягнення низки соціально– т а економічно значущих результатів.

Виявлено змістовне наповнення та особливості приватно-правових і публічно-правових відносин, що виникають з приводу здійснення театральнo-концертної діяльності.

Запропоновано зміни та уточнення до законодавства для вдосконалення нормативно-правового регулювання відносин, які виникають у сфері театральнo-концертної діяльності, підвищення їх ефективності, стимулювання подальшого розвитку.

Ключові слова: господарсько-правове регулювання театральнo-концертної діяльності, театральнo-концертні послуги, культурна галузь, гастрольні заходи, квиткове господарство.

АННОТАЦИЯ

Костюкова А. А. Хозяйственно-правовое регулирование театрально-концертной деятельности. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.04 – хозяйственное право; хозяйственно-процессуальное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2020.

Диссертация посвящена исследованию правоотношений, возникающих в процессе организации театрально-концертной деятельности и предоставления театрально-концертных услуг, имеющих целью удовлетворение духовных, интеллектуальных, развлекательных и других культурных потребностей общества.

Основное внимание в работе уделено хозяйственно-правовой природе театрально-концертной деятельности, выяснению ее социально-экономического содержания. Установлено, что театрально-концертная деятельность должна рассматриваться как самостоятельная отрасль экономики, связанная с предоставлением на систематической и профессиональной основе услуг в сфере творчества, искусства и развлечений, которые имеют стоимостной характер и направлены на достижение ряда социально- и экономически значимых результатов.

Выявлено содержательное наполнение и особенности частно-правовых и публично-правовых отношений, возникающих в связи с осуществлением театрально-концертной деятельности.

Предложены изменения и уточнения в законодательство для совершенствования нормативно-правового регулирования отношений, возникающих в сфере театрально-концертной деятельности, повышения ее эффективности, стимулирования дальнейшего развития.

Ключевые слова: хозяйственно-правовое обеспечение театрально-концертной деятельности, театрально-концертные услуги, культурная отрасль, гастрольные мероприятия, билетное хозяйство.

SUMMARY

Kostyukova A. O. Economic and legal regulation of theater and concert activities. – Manuscript.

The dissertation for obtaining a scientific degree of the Candidate of Law by specialty 12.00.04 – Economic Law; Economic-Procedural Law. – National University «Odesa Law Academy». – Odesa, 2020.

The dissertation is devoted to the research of legal relationships arising in the process of organization of theatrical and concert activities and rendering of theatrical and concert services with the purpose of satisfying the spiritual, intellectual, entertaining and other cultural needs of the society. The state of legal regulation

of relevant relationships and organizational peculiarities of material support of performing arts from state and non-state sources in Ukraine, as well as in some other developed countries are investigated. The forms and types (methods) of such support are identified.

The main focus of the work is on the economic and legal nature of theatrical and concert activities, the elucidation of its socio-economic content. It has been established that theatrical and concert activities should be considered as an independent branch of the economy, connected with the provision on a systematic and professional basis of services in the field of creativity, arts and entertainment, which are of value nature and aimed at achieving a number of socially and economically significant results.

Such properties of theatrical and concert services as non-exclusivity and non-competitiveness are substantiated, in connection with which the mechanisms of power influence on harmonious coexistence of processes for production of cultural services (cultural product) and their consumption are offered.

The complex research of object-subject composition of legal relations arising in the sphere of theatrical and concert activity is carried out, their thorough classification is made. The peculiarities of commercial and non-commercial use of the objects of theatrical and concert activity are defined; signs of theatrical and concert services as one of the main objects of the investigated relations were identified; specific features are highlighted and practical approaches to distinguish between business entities engaged in the theater and concert business are proposed.

The substantive content and peculiarities of the private-legal and public-legal constituents of the legal relationships arising from the performance of theatrical and concert activity are revealed.

The analysis of special legislation on providing touring activity of national creative groups is executed, as well as the legal description of the main and additional types of economic activity allowed for the performance of the providers of theater and concert services, the property basis of which differs in ownership and legal regimes for its management.

Changes and refinements to the legislation to improve regulatory regulation of relations arising in the sphere of theatrical and concert activity, to increase its effectiveness, to stimulate further development are proposed.

Keywords: economic and legal providing of theatrical and concert activity, theater and concert services, cultural branch, tour events, ticket management.

Підписано до друку 19.11.2020 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 2011-02.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.fenixbooks.com